GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA OSIJEK
ŠIBENIK
NAUČNI ODJEL

Šibensko izdanje (II)

TRIBUNA

Dostrina plaćena

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef 47.
PRETPLATA mes. d 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju. | Petak 5 marta 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 53

Imajući većinu u oba doma

vlada dr. Stojadinovića očekuje ovlaštenje

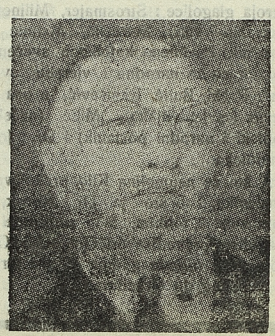
za donošenje novih političkih zakona

BEOGRAD, 4 marta [g]. Na jučerašnjem zasijedanju Narodne skupčtine primljen je budžet ministarstva prosvete. Prije usvojenja između ostalih govorio je i Nikola Kabalin (JNS) o teškim prosvjetnim prilikama u Zagrebu.

Zatim se prešlo na diskusiju o budžetu ministarstva unutrašnjih djela. Prije prelaza na diskusiju dao je opširni ekspoze ministar unutrašnjih dela g. dr Ante Korošec.

U prvom djelu svog govora gosp. Dr Korošec govorio je o prilikama u samom ministarstvu iznijevši napore učinjene na organizaciji policijske službe a preko nje i javne bezbednosti. Nadalje je g. ministar iznio aktivnost kriminala u našoj državi pa je prešao na političku stranu svoga rezora.

U vezi izbora za gradske opštine Kraljevska vlada se nada da će se prilike u našoj zemlji još poboljšati i da će tako u toku ove godine moći pristupiti raspisu izbora. Vladi se mnogo prigovara što nije donila političke zakone, ali — kako je poznato — prošle godi-

G. dr. Antun Korošec

ne kad su se imali ovi zakoni donjeti, vlada nije imala u Senatu potrebnu većinu. Sada je to Jona postigla i narodnom prestavništvu je da i ove godine ovlasti Kraljevsku vladu da može ove zakone donijeti. Želja je Kraljevske vlade da saradjuje u donešenoj političkih zakona i sa parlamentarnom i vanparlamentarnom opozicijom, kako bi se po ovoj stvari postigo sporazum koji bi pomogo da se donese jedan bolji i stalniji zakon o izboru narodnih poslanika kako se nebi svaki čas mijenjao. Naša je želja da saradujemo naročito sa vanparlamentarnom opozicijom i da tako donesemo zakone koji će biti od koristi našoj zemlji.

Današnji zakon o štampi suviše je strog pa će se donijeti njegove izmjene i dopune. Zakon o udruženjima, zboru i dogovoru pokazao se u praksi da ga treba ispraviti naročito u vezi osnivanja političkih partija.

Isto tako je važno da se opredjelimo za javno ili tajno glasanje, za broj narodnih poslanika u Skupštini itd. U vezi svog odnosa prema Hrvatima. Kraljevska vlada se nada da svojom politikom ide u susret trajnje saradnje s njima.

Za vreme govora Dr. Korošeca parlamentarna desnica je često puta odobravala, dok je ljevica protestovala.

Za debatu o unutrašnjoj politici i budžeta ovog resora prijavilo se oko petnajest govornika.

BEOGRAD, 4 marta. (g) Pretsjednik Senata g. Dr. Mažuranić sazvao je sjednicu za osmi marta u deset sati.

BEOGRAD, 4 marta. (g) Narodni poslanici sa liste Dr. Mačeka g. g. Zdravković i Nikolić, pošlje predanih punomoća, jučer su prisustvovali sjednicu Narodne skupštine.

ZAGREB, 4 marta. (lj) Demonstranti i napadači na administraciju »Hrvatskog dnevnika« pušteni su na slobodu.

Agrarni boljševizam Dr. Jovanovića

LJUBLJANA, 4 marta. (h) Jutrošnje »JUTRO« javlja da se u Beogradskim političkim krugovima, koliko u JRZ toliko i u krugovima Udružene opozicije, mnogo govori o boravku i radu Dr. Drag. Jovanovića u Zagrebu i o njegovim čestim sastancima sa Dr. Mačekom. JRZ i prijatelji Ljube Davidovića spočitavaju Dr. Jovanoviću da u Zagreb za govara agrarni „boljševizam koji je u stvari ništa drugo nego komunizam. Ova njegova akcija pobunila je veliku senzaciju. G. Dr. Jovanović imao je više dužih razgovora sa g. Dr. Mačekom.

Beograd očekuje pretsjednika g. dr. Beneša

BEOGRAD, 4 marta (r) Obzirom na skorašnji dolazak Presednika čehoslovačke republike g. dr. Beneša prestonički listovi opširno komentarišu dolazak presidenta g. Beneša koji zna u koju zemlju dolazi. Beograd će znati, ističu listovi, da ceni njegove vrednosti i značaj njegove posete, pa će mu prirediti svečan doček.

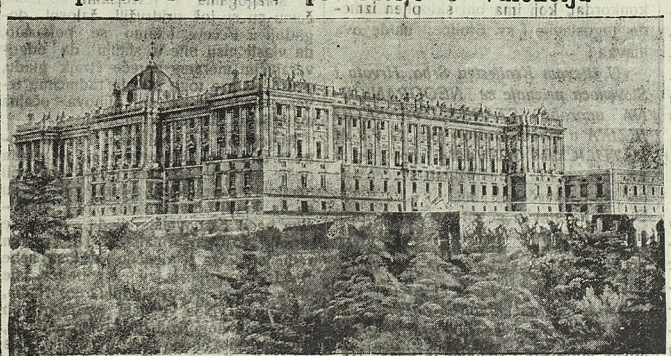
BEOGRAD, 4 marta (r) Ministarstvo unutarnjih poslova izdalo je saopštenje u kome se iznosi daljni rad na organizaciji policiske službe u zemlji. Ovih dana postavljene su radiostanice u Banjoj Luci Nišu i Skoplju. Na ovim stanicama vežbače se policiski radio pripravnici koji su svršili školu u Zemunu. Ove radio stanice uspostavljene su u vezi motorizovanja specijalnih policiskih jedinica koje će ove stanice izveštavati i na terenu.

Barbarska ubijanja civilizovanih okupatora

LONDON, 4 marta (h) DNB javlja detalje u vezi atentata na potkralja Abesinije marsala Gracijanija. Prema »Dejli Telegrafu« atentat je izazvao revolt kolonijalnih odreda Italijanski vojnici bacili su na masu mnogo bombi vatrenih i otrovnih bombi. Oko hiljadu abesinski i djece postalo je žrtvom tog gesta. Osim teško ranjenih većina je poginulo. Ova barbarska gesta izazvalo je protest cijelog kulturnog svijeta.

PADOM MADRIDA

pašće i istočne provincije i Valencija

Kraljevski dvorac oko kojeg se vode velike borbe

GIBRALTAR, 4 marta. (h) Nacionalistička eskadra zarobila je holandski teretni brod »Ramezon« koji je iz Gdinje za Atikante vozio tovar oruža za valencijsku vladu. Brod je odveden u Setutu.

SALAMANKA, 4 marta (h) Prema izvještaju vrhovne nacionalističke komande obustavljena su napredovanja milicionera na Oviedo. U saopštenju se dalje kaže da su nacionalistički avioni bonbardovali i onesposobiii veliku katalonsku električnu centralu koja je energijom snabdjevala velike fabrike oružja. Isto tako je uništena fabrika oružja u Tarpagoni koja je izradivala otrovne gasove.

RABAT, 4 marta (h) Radio Temerifa objavljuje nacionalističko saopštenje da će eventualno zauzimanje Madrida po nacionalističkim četama dovesti do pada istočnih španskih provincija u prvom redu same Valencije. Ovo je vjerovatno zbog toga što je vlada Valencije skontrenisala sav ratni materijal na frontu pred Madridom pa se neće moći na vrijeme predbaciti u pozadinu.

MADRID, 4 marta (h) Milicionerska artilerija teško je bombardovala sve vojne objekte madridskog fronta i uspjela osvojiti predgrađe Toleda zvano Banja de Toledo. Neke vladine čete prodrle su i u sam grad, tako da su cijele prošle noći vodjene teške ulične borbe.

SALAMANKA, 4 marta (h) Nacionalističke trupe izvršile su uspješan prodor fronta kod Granade tako da se sada nalaze 90 milja od morske obale Ova ofenziva imala je za zadaću da onemogući vladinim četama dobivanje ugljena iz rudnika u Granadi.

LONDON, 4 marta (h) Radnička partija donila je sinoć zaključak da se neće suprostaviti vladi u pitanju naoružanja. Partija će jedino u nekim pojedinim tačkama glasati protiv vlade.

PARIZ, 4 marta (h) Egipatski kralj Baruh stigao je u Marselj u pratnji svoje porodice na Engleskom parabrodu »Podkralj Indije«. Kralj je odmah nastavio put preko Liona i Ženeve za SanMoric gde će se neko vrijeme zadržati na odmoru

PARIZ, 4 marta. (h) Današnji „Popiler“ piše u vezi govora njemačkog am basadora fon Ribentropa i odluka velikog fašističkog vieča da ovako politike prijete da pomute mir u Evropi i povuku je u nov ponor.

Nekad i sad!

Celoj je javnosti poznat rad prvaka i ideologa bivše „fašističke organizacije“ Orjune g. dr Ljube Leontića. Poznati su njegovi članci i govori. Trebalo bi samo da malo preturnemo po arhivi pa da iznesemo more materijala koje svedoči da je g. dr. Leontić nesamo „integralni Jugosloven“ već dvestopostotni »fašista“. On je učitelj jugoslovenstva na Jugoslovenskom Primorju sa koga je jugoslovenstvo otišlo širom otadžbine.

Taj i takav dr Leontić danas, kad je konjuktura drugačija, negira to jugoslovenstvo za koje je on nekada polagao zakletve i bio spreman i poginuti. Danas je g. Leontić »Hrvat« veći nego pok. Starčević. Nekadašnji »fašist“, „batinaš« itd. danas je »apostol demokratije“. Danas on kliče: „Lozinka naše borbe je: Demokratija nije anarhija! Demokratija je disciplina!“ (Da nije to ostatak „fašističke“ žice?!) Danas taj »demokrata i Hrvat“ kliča:

»Bili smo, jesmo i ostat ćemo Hrvati do zadnjega časa svoga života. Kad god smo se borili za jugoslavenstvo borili smo se samo radi Hrvatske i hrvatskog naroda. Ustali smo protiv lažnog jugoslavenstva koje znači hegemoniju nad Hrvatskom i hrvatskim narodom. Mi vodimo borbu za Hrvatsku i hrvatski narod. Obe obale Jadrana bune se protiv svačeg divljaštva i mi izjavljujemo da u ime naše civilizacije ne trpimo ničiju diktaturu ni malu ni veliku. Najmanje ćemo trpjeti nepismenu diktaturu. Naš narodni brod treba vješta kormilara. Dalmacija je vodila Balkan i Hrvatsku. Ona je rađala ljude, koji su bili kadri da se bore i da vode. Tim svojim tradicijama Dalmacija ostaje vjerna. Ona će i nadalje rađati ljude, koji će se boriti i voditi“

„Mi nećemo nepismene diktature“. A prljavi jezici ovu „nepismenu« »malu« diktaturu nazivaju »režim generala Živkovića«. Nedvojbeno i g. doktor je s ovim saglasan i ako on mora isto dobro znati čiji je to režim bio i kakvog poštovanja moraju Jugosloveni (ako hoćete državljani Kraljevine Jugoslavije!) imati prema njegovom autoru!

No novopečeni Hrvat zaboravlja svoju borbu na čelu jugoslovenskog fašizma crnih košulja i on se danas bori za „Hrvatsku i hrvatski narod“ — „NAROD» koji do jučer nije postojao za g. doktora. Jednu je istinu ipak g. Leontić kazao. Dalmacija je nekada rađala karaktere, ona je »rađala ljude koji su bili kadri da se bore i da vode«. No, nažalost, Dalmacija — a preko nje ni Jugoslavija — toga danas nema. Istina ona će i »nadalje rađati ljude“ i ta nam istina, to nam saznanja ulijeva poverenje u budućnost. Neće večno ovako biti. Doće doba i karaktera.

Još jedno bi želili istaknuti govoreći o politici b.SDK g. Leontić je podvukao da Samostalci ne napuštaju barjak „koga pošteno i vjerno nosi pretsjednik dr Vlatko Maček“. Sasvim razumljivo. Šta bi danas značili Samostalci da nisu uz dr Mačka?! Vršeći ovu odlučnu napomenu, u duhu kompaktnosti b. SDK. g. Leontić je sasuo paljbu na g. Pašku Kaliternu, vođu mačekovaca Splita i okolice. To „hrvatska štampa“ nije registrovala, a to je vrlo simptomatično. Priznajemo šefa koji je daleko u Kupincu, ali u Splitu i svim krajevima nemože biti „šef“ »bilo koji“, nemože se „bilo koji« služiti imenom i zaštitom šefa dr Mačka ko nije „sposoban za borbu“ Zato bi trebalo poverile vodstvo g. dr. Ljubi Leontiću kao isprobanom borcu,

Tragična sudbina glagolice

Profesor univerziteta, poznati hitoričar, *Dr. Vinko Novak*, napisao je u beogradskoj „Javnosti“, samo jedno poglavlje iz opsežnog svojeg djela koje će skoro biti štampano, o *sudbini glagolizma kroz hiljadu godina.* Hiljadu godina, od Grgura Ninskog pa do konkordata, koji će brzo doći i pred Parlamenat i Senat naše Kraljevine. Dokumentima autentičnim, sakupljenim od g. Novaka, kroz 12 godina truda, razvija se pred nama jedna nacionalno-religiozna tragedija hrvatskoga dijela naše nacije, tragedija, još potresnija, žalosnija, jer joj predstoji finale u riječima, kojima naš učenjak završava svoje, iz velike studije, izvađeno poglavlje : Tragedija e finita ?

Ima li zbilja ta drama, koja se odigravaše ovdje, najviše na našem primorju, sa scenama na splitskim saborima, još u vrijeme hrvatskih kraljeva, da doživi — kao i sve tragedije — katastrofu, u svojemu posljednjem — činu ? !

Samo ovo jedno poglavlje studije Novakove, koja će obuhvatiti svu Kalvariju glagoljice od Cirila i Metoda do interpelacije senatora Frane Ivaniševića, u Senatu, 25 — XI — 1933 —, najeklantniji dokaz je, kako su tu našu religioznonacionalnu svetinju progonili, ponizivali, ocrnjivali tudinci, pa bili oni Latini, Nijemci ili Mađari.

Sada, otkada postadosmo suverena država, pa nam postadoše pristupačnim arhivi i Pešte i Beča, i kada naši kulturni istraživači prošlosti naše, uloživše prijegorna truda i ljubavi da prouče jugoslavensku historiju na sigurnim izvorima, doznajemo za *najcrnije i najpodlije* rabote tudih gospodara protiv naših svetinja, kao što je *služba Božja* na staroslovenskom jeziku, pisanom alfabetom glagolačkim, izumom svetoga Ćirila.

Najteže zaboljeće dušu svakog Hrvata, kada uvidi, da su sami sinovi hrvatski, koji su bili najpozvaniji da brane glagolicu, po zvanju i značaju, bili njeni neprijatelji, a što je još više, da su bili *puko oruđe* u rukama silnika i ispokojnika tudinaca, vršeći pokorno proganjanje staroslovenske službe Božje !

Spomenuću samo ovo : don Frano Bulić i don Frano Ivanišević još 1920 redigovali su predlog, upravljen Jugoslavenskom Episkopatu, da podastre Nj. Svet. Benediktu XV molbu da u konkordat, koji ima biti sklopljen između Jugoslavije i sv. Stolice, unide ova stavka :

»U čitavom Kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca priznaje se NEOGRANIČENA uporaba STAROSLOVENSKOG JEZIKA u službi Božjoj po *SVIM KATOLIČKIM CRKVAMA*, povjerenim svjetovnom i redovničkom svećenstvu pri tihoj i svečanoj misi . . . . .«

Drugi dio stavke govori o transkripciji glagolice u latinicu i o Ritualu u pučkom, narodnom govoru.

A što bi se imalo dogoditi ? Prema predašnjim odredbama, dok još bijesmo pod A. U. monarhijom ? i Ovo : Sv. Stolica ne protivi se da : biskupi, shodno svojoj savjesti i mudrosti, mogu dopuštati upotrebu staroslovenskog jezika . . . Biskupi će svaki put obavještavati Svetu Stolicu“. (V. „Javnost“ 27 – II – 1937)

Dakle ? Kako bijaše „u početku“ ! !

A upravo iz onog poglavlja g. Novaka jasno je : Od svih katoličkih biskupa, od X vijeka do godine 1937, nabraja ih — g. Novak — samo 5—6, koji su branili glagolicu, a zato su i stradall, a jedan je bio stoga i odaleèen s biskupske stolice ! Pokojni Dvornik, nadbiskup zadarski, Splićanin. A oni biskupi ostali uz male izuzetke, bili su sinovi ovih krajeva, a stotine se njih nazivahu i nazivlju — *H R V A T I M A !*

Kako se uzdižu historička imena, svijetla imena, biskupa, rijetkih braniča, heroja glagolice : Strosmajer, Milinović, Uccellini – Tice, Marčelić, Mahnić — Dvornik. Pa imena katoličkih svećenika — boraca za narodnu i vjersku svetinju : Rački, Bulić, Ivanišević, a uza nje imena i svjetovnjaka : Milić (načelnik splitski i narodni poslanik) i Dr. Josip Smodlaka.

A što će neumoljna Klio preko svojih svećenika, kao što je Dr. Novak, da nam kaže o tolikim, što mučenički lik glagolice, prevodiše od Golgote do Golgote, kroz *hiljadu* godina ? ! Od Grgura Ninskog do Uccellina ! !

Dr. M. P.

PREVIRANJE U MADŽARSKOJ

BUDIMPEŠTA, 4 marta (c). U mađarskoj javnosti se pokazuje sve jače uzbuđenje. Poslednjih nedelja je došlo do izvesnih događaja, koji dokazuju da sadašnji režim ili nije u stanju da u zemlji zavede mir i poredak i da prema svega svima stanovnicima zemlje meri jednakom merom. Na jednoj strani su pristalice strelastog krsta u provinciji kvarili mir i izazivali sukobe, a da im za to nije iskrivljena ni kosa na glavi; grof Festetics se pri tom mogao usuditi da mađarski parlamenat nazove bandom zločinaca. Na drugoj strani se u svima univerzitetskim gradovima zemlje svakog dana prireduju izgredi, poulične manifestacije i uz dovikivanje antisemitskih gesala se lupaju prozori na sinagogama i jevrejskim školama, čemu su se još pridružili žalosni događaji u Pečuju. I tamo se pokazalo, da vlasti nisu bile u stanju da odgovarajućim merama spreče štrajk glađu, pošto su pre toga ulivale radnicima izvesne nade, da će se njihova očajna materijalna situacija popraviti.

Metci koji su ispaljeni u Pečuju potresli su savest čitave zemlje, jer vlada opšte uverenje, da rudari nisu postavili nikakve neopravdane zahteve i da su se na štrajk odlučili samo zbog neopisive bede. Stanovnište vlade, koja se tvrdoglavo drži formalnosti i u prvom redu ispoljava tendenciju da sa sebe zbaci odgovornost za krvopoliće, nije zbog toga u javnosti popularno. Način, na koji se viada ponela prilikom tih posljednih događaja od prošle nedjelje, baca ujedno čudnovatu svetlost i na njezino opšte stanovište, jer je očigledno da svuda zatvara oba oka tamo, gde nemire izazivaju desničarsko—radikalne stranke, iako se radi o običnoj samovolji i teroru, a ne o zahtevima u vezi s egzistencijom, dok se u redove gladnih i očajnih radnika bez oklevanja puca i pri tom se takav postupak potčinjenih organa još prikriva. Događaji time postaju očigledno politički obojeni, tako da se oni krugovi koji ne nameravaju da se klanjaju terore s dednice, pitaju da li široki, demokratski orijentirani slojevi mogu zaista od novog režima očekivati nekakvo poboljšanje.

Uz najveće opasnosti

VADI SE NAKIT IZ MORSKIH DUBINA

Biser je najljepši nakit i nije čudo da ga žene neonično vole. Međutim, one i ne slute sa koliko je opasnosti spojena profesija lovaca biscra. Biser se vadi iz takozvane biserne školjke (ostrige). Ova morska životinja voli od bura zaklonjena pristaništa i zalive. Ona ne odlazi u velike dubine.

Na japanskoj obali mogu se biserne školjke naći već u plićaku od 1 do 1 i po metra dubine, ali za to postoje i veće dubine, u koje se lovci bisera moraju zagnjuriti da bi došli do skupocjenih ostriga. Tako u blizini ostrva Ćejlon lovci bisera moraju da se spuštaju i do 5—20 metara da bi našli na školjke sa biserom.

Lovci se ne služe gnjuračkim odijelom, već skoro potpuno nagi skaču u dubinu morsku, gnjuraju se, za to vrijeme ne dišu. Često oni tako moraju da ostanu više od jednog minuta pod vodom. Ima izvježbanih lovaca bisera, koji mogu i po dva minuta da ostanu u vodi. Pri tome im stalno prijeti opasnost da se uslijed nedostatka u vazduhu uguše i mru prije nego što dospiju na površinu. To je jedna od najopasnijih profesija na svijetu.

U dublje vode mora lovac bisera da se spušta na konopcu, za tijelo mu je privezan kamen težak 45—50 kilograma. Zbog jakog pritiska u vodi, lovci moraju da namažu uši uljem i staviti u njih vatu, da to ne čine vodeni pritisak bi im probušio bubnu opnu.

Kao najbogatije mjesto za biserne školjke važi još i danas Perzijski Zaliv. Iz tog zaliva lovci svake godine izvuku bisernih školjki u vrijednosti preko 60 miliona zlatnih franaka. Trgovinom biserom je veoma rentabilna i mnogi su preko nje postali milionari. Sami lovci bisera, koji se gnjuraju za biserne školjke i izlažu stalno svoj život opasnosti, vrlo su slabo nagrađeni Mahom se toj profesiji odaju Japanci, Indusi i Kinezi.

Svestrani lek

Ovih dana otkriven je jedan savršen lijek protiv svake bolesti. Pored ostalog, to je i neka vrsta preventivnog sredstva protiv samoubistva, a još bolje liječi stomačne grčeve, letargiju i uopšte sve nervne potrese.

Opiti, izvođeni od strane dr. Abrahama Majerzona iz Bostona, dozvoljavaju mu da tvrdi kako je nekoliko tableta „benzedrina“ dovoljno da zaustavi grčeve u stomaku. Ali ovaj se lijek pokazao kao naročito dobar i u slučajevima duševne potištenosti. Dr. Majerzon ne ustješe se da tvrdi da i beznadežni slučajevi neurastenije mogu da se poboljšaju zahvaljujući benzedrinu.

Dejstvo ovoga lijeka je sporije od adrelina i djeluje duže, a dr. Majerzon izjavljuje da se vrlo povoljni rezultati postižu u svim slučajevima kad neko oskudjeva u odmoru, pa se uslijed toga zanosi crnim mislima, a naročito za neurasteniju za koju se duguje većim dijelom ubrzanom ritmu modernog života.

Korali negrade „koralna ostrva“

Dosad se mislilo da su ostrva, poznata pod imenom „Koralna“ postala isključivo od korala. Međutim, prema najnovijim istraživanjima da ta ostrva zahvaljuju svoj opstanak na prvom mjestu dvjema vrstama algi koje izlučuju vapno, na drugom mjestu stoje neke jednostanične životinjice, pa tek onda dolaze korali.

inteligentnom čoveku. Značajnoj ličnosti...

Danas se ima „manjina pokoriti većini“ i zato je g. Leontić protiv „fašističke diktature“. Nekada je dugo vremena g. Leontić — i njegovi šefovi — bio na ili do vlasti. Tada je g. doktor bio za vlast manjine nad većinom, tada je propagirao „željezni ruku“ koja bi uspostavila konsolidaciji otadžbine. Između demokratizma i fašizma nema vrdanja. Dr Leontić je za „progres“ za „nove puteve“, on je otišo stazom tzv. mačekovštine!

Sretan mu put, nacija mu je zahvalna. Sena Valentina Žica „glorifikovaće“ njegova „neumrla dela«!..

M. Zlatić

KROZ Šibenik

☐ DEŽURNA APOTEKA : u gradu je „Montana".

☐ KINO BALKAN zatvoren.

☐ TESLA KINO danas prikazuje film ženski Caruso Erna Sack u filmu „Cvece iz Nice«.

☐ »ISTRA" KAVANA, pruža vam dnevno razonodu uz koncerat, te odličnu poslugu.

☐ CARINSKOG POSREDNIKA za Šibenik traži mjesna firma uz vrlo dobre uvjete. Ponude na upravi lista pod broj 111.

☐ PREDAVANJE U NARODNOJ ŽENSKOJ ZADRUZI. Narodna ženska zadruga priređuje su utorak, dana 9 marta tg., u 7 sati na večer redovito predavanje u društvenim prostorijama. Predava g. Dr Mario Selen ličnik, na temi: „Problem tuberkuloze s individualnog i socijalnog gledišta".

☐ PROŠLE GODINE 19 juna nekoliko šibenčana medju kojima i Blaž Blače pok Ivana izazvali su pred novom gimnanijom dvojicu oficira zakrčivši im put. Kako se nisu htjeli maknuti jedan od oficira povukao je sablju u obrani časti udario Blača Božu. Blače je tada bio vojnik na osutstvu. Mladići su napali oficire i kamenjem te jednog od njih lakše povredili u glavu. Kako su oficiri nastavili put u grad mladići su ih još jednom pokušali napasti kod preparandije, no tu je intervenisao rajonski stražar, koji je mladiće uhapsio. Stvar je bila predana državnom tužištvu pa su napadači bili saslušani. Oni tvrde da su ih oficiri izazvali a da neznaju koje povredio oficira. Po ovoj stvari održaće se sutra pred okružnim sudom rasprava, tužitelja zastupa državno tužištvo.

☐ SVE PRIPREME ZA OSNIVANJE JUG. RADNIČKOG SAVEZA. U okolici Splita su završono pripreme, koje su se u zadnje vrijeme vršile za osnivanje Jugoslovenskog Radničkog Saveza. koji je osnovan već u Kaštel Sućurcu, završeno su i u Klisu, Majdanu, Solinu i drugdje. Veliki broj radnika već je pristupio JRS, te se skorih dana imaju da održe konstituirajuće skuoštine radnika JRS. [c]'

☐ TALIJANSKI CEMENT nešto oko po vagona stiglo je u Split, a tvrde, da će se istog još dovesti. [c]

☐ KAKO SE POSTUPA PREMA NACIONALNIM RADNICIMA, KOJI ŠTRAJKUJU ? Zamoljeni od nekolicine nacionalnih radnika, koji se također nalaze u štrajku, donosimo: Kad su nacionalni radnici, koji su sa svojim drugovima zajednički stupili u štrajk iz solidarnosti, došli da mole odnosno traže pomoć od štrajkućeg odbora i onih kojima je povjereno, da siromašnim radnicima djele pomoći, odgovoreno im je:

»Vi ste nacionaliste, vi ste jugoslioveni, ovdje nema za Vas ništa. To, što ste siromašni i gladni, nas se ne liče!«

Ako se uzmu u obzir ove riječi, one vrlo oprezno djeluju po one koji štrajk vode, jer one dokazuju da voditelji štrajka nemaju najelementarnijeg ljudskog osjećaja prema onima, koji su siromašni i bijedni, i to samo zbog toga, jer su jugosloveni, To je najbolja slika onih koji štrajk vode, jer se njome najjasnije dokazuje da je štrajk vođen i da se vodi po partijskom ključu, a ne po radničkom.

Vide li to radnici ?! [p]

Oglašujte u „TRIBUNI"

GRADSKE VIJESTI

Povodom instalacije automatske telefonske centrale u Splitu

šibenska telefonska centrala morala bi se modernizovati i proširiti

Šibenik, 4 marta.

Zapostavljanje automatske telefonske centrale odobrena je ovih dana licitacija i sklopljen ugovor sa berlinskom firmom Siemens koja ima da do 9 novembra ove godine potpuno dovrši instalaciju automalske centrale u novoj poštanskoj zgradi u Splitu. Raspisom ove licitacije konačno je udovoljeno potrebi jeduog grada koji je nesamo administrativni centar jedne pokrajine, već i ekonomske središte celog jugoslovenskog primorja.

No kako kod nas svi poslovi bivaju izvršeni samo napola, tako je i sa uspostavom automatske centrale. Za nju je, kako rekosmo, već raspisana licitacija. Centrala će koštati oko 2 miljona dinara, koja je svota već osigurana kako bi se moglo odmah pristupiti njenoj instalaciji. Osim toga predvidjeno je nešto preko miljon dinara za radove na postavljanju i popravljanju mreže, ali još ne postoje odelenja u kojima se centrala ima smestiti. Naime, automatska centrala mora se instatirati u trečem spratu nove poštanske zgrade koja je izgradjena samo do drugog sprata, dakle da bi se pristupilo izvodjenju instalacije potrebno je da se izgradi palata bar do zaključno trećeg sprata.

Ova automatska centrala predvidjena je na grupnoj bazi, tako da će obuhvatiti osim Splita još i Solin, K. Stari, Trogir, Omiš, Supetar i Hvar.

Nije potrebno isticati od kolike je važnosti za jedan privredni centar automatsko telefonske saobračanje. Isto tako nije nam mnogo potsebno isticati koliko poslovni saobračaj danas koči jedna primitivna telefonska centrala kakve danas imamo po našim gradovima. Znamo da nije moguće preko noći uspostaviti svugdje automatske telefonske centrale jer to iziskuje velike kredite ; ali je potrebno podvući da se uspostavom automatskih centrala po večim gradovima neće zaboraviti ni one male primitivne centrale po manjim gradovima. Njihova istrošenost, slabi nesolidni vodovi stari i primitivni aparati za razgovor ukazuju na to da se mora odmah pristupiti bar temeljnim popravcima i izvesnim renovirazjima.

Prošle jeseni bila je u Sarajevu telefonska centrala starijeg tipa zamenjena automatskom. Sad će evo isto da se izvrši i u Splitu. Nije nam poznato šta će se i kako će se upotrebiti ova demontirana centrala, ali ovpm pril kom moramo svratiti pozornost nadležnih na slabu manjkavu i dakle teško upotrebljivu telefonsku centralu Sibenika koja je jedva sposobna da pridrži jedan teško upotrebljiv medju gradski razgovor.

Poželjno bi bilo da se nešto materi jala sa demontirane splisske centrale, naročito aparati za razgovor upotrebe na renoviranju šibenske telefonske centrale, i da se odobri izvestan kredit za njen popravak i proširenje. Nadamo se da će nadležni uvažiti ovu potrebu Sibenika i njegovu specijalnu važnost na obalama jugoslovenskog primorja.

ŠIBENIK OD SUBOTE

Prošle subote u Šibeniku vladalo je osrednje vreme sa malo crnih oblaka, kao obična pojava pred prvim od meseca.

Nešto oko 7 sati na veče radio Grimani objavio je jednu tendencioznu i pakosnu vest da će u toku noći 60 žena fregati poljanu sodom, pa će je onda namazati voskom koga je Gradsko poglavarstvo kupilo kod Vase Čoka.

Ova kratka vest šibenskog radia bila je svakojako komentarisana u kartaškim krugovima velike kavane na pristaništu, kao i u omiljelom sastajalištu elite i odlučujućih gradskih faktora na dobru kapljicu uz milozvučne akorde operetnih primadona.

No osim u ovim krugovima ova je odluka Gradskog poglavarstva komentarisana i u širokim gradjanskim slojevima, naročito onim, koji su ispunili mesne brijačnice. Tako je u ulepšanoj i renoviranoj brijačnici braće Vikario stari gospar Marko (recimo da se tako zove) tvrdio da će se na poljani posle ove operacije otvoriti škola za sklizanje.

Sve ove vesti koje su uzete sa izvesnom rezervom ipak su se ispunile. Veliki vetar koji je duvao u noći od subote na nedelju odneo je svu prašinu sa poljane i tako uštedio Gradskom poglavarstvu isplatu 60 ženskih nadnica. U jutro po prvi put je nastupila gradska polivača koja se prva prošetala po čistoj poljani i oprala ju. Njena voda otkrila je mnogo mesta na kojima nesamo što nije bilo voska gospodina Čoka, ma ni šprameksa gospodina Schella.

Zli jezici šetača govorili su da su to žene, koje su prale, digle, da bi na taj način prisilile Poglavarstvo da im plati dužne nadnice.

Kako i »Jadr. Stražu«

izvjesni hoće politički da bojadišu?

Split, 4 marta.

„Jadranski dnevnik" od 1 ovog mjeseca donosi članak pod naslovom „Odbor Jadranske straže u Zagrebu". Govoreći o izboru g. g. Ivana Meštrovića i inžinjera Stipetića, koji su ušli u novi odbor Jadranske straže, „Jadranski Dnevnik" veli : „Izbor ove dvojice uglednih HRVATA veoma je povoljno primljen u javnosti, jer njihovo prisustvo garantira da je Jadranska straža zaista svake stranačke politike i da su njezini glavni ciljevi obrana HRVATSKIH obala i HRVATSKOGA mora i s time obrana životnih interesa HRVATSKOGA naroda i t. d.'

Neznamo, koji su razlozi rukovodili predsjednika Jadranske straže gospodina dra Ivu Tartalju, da u svom poslužbenom Mačekovom listu „Jadranski dnevnik", napiše ili dozvoli da se napiše nešto, čime se drugim plemenima jugoslovenskog naroda, koja su takodjer pomagači Jadranske straže, zatvaraju vrata.

Jer, po onim riječima koje su gore navedene, izgleda, da su jadranske obale samo HRVATSKE, jadransko more samo HRVATSKO, a sa obranom tih obala da su vezani samo interesi HRVATA.

Takovo razonovanje samo je na štetu intersa Jadranske straž, koja nije ni hrvatska, ni stovenačka, ni srpska ustanova celog jogoslovenskog naroda, u kojoj svi članovi, bez obzira da li žive na moru, ili su u unutrašnjosti, imaju jednaka prava na to more i interesi svih njih, svih jugoslovena vezani su slobodom tog mora.

Ovakovo razonovanje samo može da šteti interesima Jadranske straže. Jer, ovo izgleda baš uvlačenje politike sitne i plemenske u Jadransku stražu, u kojoj joj, po zdravkm rasudjivanju i uzvišenijim cilju, ne bi bilo mjesta.

Zašto taj najnoviji eksperimenat, ne bi se moglo tačno reči. Da nije to možda kadjenje pretsjednika pretsjedniku u Kupincu. ne bi li ga »Jadranskom stražom« sklonio da mu pokloni malo veću pažnju ! ?

To što su g. g. Meštrović i Stipetić ušli u »Jadransku stražu« dobra je stvar, ali kod toga nije potrebno i deplasirano je upotrebljavati ključ isticanja onoga česa u Jadranskoj straži nije do sada bilo i čemu tamo nema mjesta.

»Jadranska straža«, ako hoće da svoju ulogu časno i uredno izvršava treba da u punoj riječi ostane na visini, iznad svih ovih momentalnih grijehova naše današnjice i da služi svom cilju, velikom i uzvišenom, izraženom parolom : Čuvajmo naše more ! More, koji pripada, ne samo Hrvatima, ne samo Srbima i Slovencima, nego svima nama — Jugoslovenima i za koje su vezani interesi cjele Jugoslavije, čije je ono sastavni i dragocjeni dio.

Malo više obzira i takta, gospodo u Jadranskoj straži, jer »Jadranska straža« mora da ostane dalje od kolosjeka vaše lične partizanske politike, ako hoće da ostane Jadranska straža, pristupačna svim djelovima i slojevima naroda. (p)

POSLEDNJE VESTI.

Rumunjska vlada preduzela oštre mere za depolitizaciju škole i crkve

BUKUREŠT, 4 marta [h). U cilju depolitizavije škole i crkve uputio je ministar prosvjete patrijarhu hitno pismo u kome ga moli da se odmah sazove Sv. Sinod koji treba da izda odlučne i oštre mjere kojima bi se je za uvjek zabranilo sveštenicima političko djelovanje. Sveštenstvo treba u buduće da se bavi samo čisto vjerskim dužnostima. Istodobno ministar prosvjete saopštio je patrijarhu da će vlada bez kolebanja preduzeti sve potrebne mere da se onemoguči službenicima crkve bez obzira koje veroispovesti da se udaljuju od svoje dužnosti.

BUKUREŠT, 4 marta (r) U vezi zaključka Ministarskog savjeta o prinudnim mjerama i zatvaranju Uninerziteta zbog učestalih demonstracija studenata, jučer je napustilo prestolnicu oko 4000 studenata i otputovalo svojim kućama.

RIM, 4 marta (r) Avas javlja sinočnji „Giornale di Italija« posvetio je opširan članak naoružanju Francuske i Engleske pa se pita dali je moguće da se ove dve velesile oružaju samo zato dabi pomogle razoružanju. Zar da se može verovati da je ovo ogromno oružanje samo zato da prisili male narode da kleknu i mole milost tih velikih sila. Italija se oruža naprotiv samo zato da bi obezbedila egzistenciju svome narodu ! osigurala mu komad evropskog neba.

Predavanje na Pučkom sveučilištu N. Ž. Z.

Razorno delovanje spolnih bolesti na živčani sistem

Šibenik, 4 marta

U utorak 2 marta održao je Dr Kurajica predavanje „Razorno delovanje spolnih bolesti na živčani sistem“ koje je bilo veoma dobro posećeno od strane članica društva, dok je omladine a pogotovo muške bilo veoma malo. G. predavač izneo je u svom predavanju delovanje klice luesa ili sifilisa koje razara živčani sistem i dovodi do teških duševnih i živčanih poremećaja. 1905 god. otkrili su Schaudinn i Hoffmonn njezinu klicu nazvali je spirocheta pallida. Klica je svidlarskog oblika, a duga je 10—12 mikroma. Spirocheta ulazi u čovječji organizam kroz oštećenu kožu i sluzokožu. Ove povrede na koži ne moraju se prostim okom vidjeti, a dovoljni su da bi kroz njih klica sifilisa mogla se uvući u organizam i tamo razviti. Ulazno mesto mogu biti usne, jezik, prsti i ostali delovi tela, ali to je redje. Spirocheta pokazuje teden cu da se što više umnoži i prodre što dalje od ulaznih mesta u čovječje telo. Organizam nastoji sprečiti umnožanje i širenje infekcije, nu spirocheta uvek pobedjuje i tako dolazi do prvih vidljivih znakova bolesti, do čirića, kojeg radi njegovih tvrdih rubova zovemo „Tvrdim čirem“ Vreme od ulaska klice do prvih znakova zovemo prvom inkubacjom. Ona traje obično tri nedjelje, no može i kraće i duže. Bela krvna zrnca nastoje uništiti otrovne klice. Karakteristične pojave ove bolesti koja se raširi po celom telu jesu sitne crvene okrugle ospe bubuljice i čiriči koji nam pokazuju da je završila i druga inkubacija. Ovi znakovi javljaju se naizmjenično, čas izčesnu čas se opet pojave. To stanje traje od dvije do osam god. a naziva se drugim stupnjem obolenja ili sekundarnim stadijem. Sifilitične pojave izazivaju mnogo manje neprilike promena na jetri nego li promena na živčanom sistemu. Prve direkte u promenama nastaju u tankim zidovima krvnih sudova (nagrizanje tih zidova i gomilanje čvorića ispunjenih spirochetama) dok druge indirektne promene nastaju u okolnom tkivu kojemu je krvni sud dovodio hranu. Sada je dakako ishrana a usljed toga i pravilna funkcija tog dela živčanog sistema delomično ili potpuno onemogućena. Česte apepleksije (krvarenja) u mozgu su posledice ovakvog jednog obolenja krvnog suda sa prskanjem i izlivom krvi u taj deo mozga. Osim na krvnim sudovima smeštaju se spirichete i direkto u samo živčano tkivo, pa tamo izazivaju razaranje i raspadanje, stvaraju čvoriče koji mogu dostignuti veličinu lešnjaka pa i oraha, a njih nazivamo gumama. Prvo sifilitično obolenje živčanog sistema jeste moždano kičmeni-sifilis. Kod ovog obolenja napadnute su krvne žile i opne mozga te kičmene moždine. Ovo obolenje nastaje katkada vrlo rano često već i za nekoliko meseci od početka infekcije dok se katkada javlja iza nekoliko godina ili decenija poput ostalih obolenja ove vrste. Ako je proces skoncentrisan na krvne žile mozga dolazi do njihovog začepljenja i prskanja u okolno moždano tkivo i do njenog razmekšavanja. Ako je proces zahvatio samo moždano opno onda je to sifilitično zapalenje moždanih opni. Ovde dolazi do poremećaja funkcija vidnih i slušnih živaca, a očituje se spuštanjem gornjeg očnog kapka, smetnjama vida, ukočenošću zenice itd. Ako je sifilistično zapalenje nastalo na moždanim opnama ispupčenog dela mozga tamo može da dodje do već spomenutih gumoznih zadebljanja, a usled toga do pritiska i promena u moždanoj kori. Posledice ovoga je stanje slično padavici, te manje i veće duševne smetnje. Ako je proces zahvatio opne kičmene moždine i korene perifernih živaca ili njih same koji iz kičmene moždine izlaze, onda dobivamo raznolike slike prema tome u kojoj su visini opne i koreni zahvaćeni Drugo obolenje živčanog sistema nastalo kao posledica sifilisa je rušenje kičmene moždine. Retko se javlja, kao što je slučaj sa prvrni obolenjem, već druge ili treće godine iza infekcije. Na sreću od ovoga oboli samo 3—5 posto sifilitičara. Treće sifilitično obolenje zovemo postepenim duševnim otuplje njem. Od ovoga takodjer je mali broj sifilitičara koji obole. Ove teške bolesti nisu samo štetne po čoveka koji je osudjen da od njih boluje, već one prelaze i na potomstvo. Spirochete prelaze sa roditelja na klicu ili plod te ga oštećuju na razne načine. Ovde se može upotpunosti da primeni ona, da: „grehove otaca ispašta potomstvo“

Dva su puta pomoću kojih se možemo tome zlu suprostaviti: medicinski i socijalni. U prvom redu bolesnik treba da se podvrgne sistematskom stručnom lečenju već u prvom početku bolesti, dok je sifilis čisto jedna telesna bolest i dok spirichete nisu uspele da dopru do živčanog sistema. Tada se on leči inekcijama stanovitih solnih rastvora arsena. Ova bolest leči se još i jednim naročitim načinom kojeg je profesor bečke živčane klinike dr Waggner-Jauregg 1917 god. prvi put sa izvrsnim uspehom upotrebio. Ovde se bolesnika zapravo zarazi malarijom. Mi dozvoljavamo u jednoj kuri da dodje najviše do 10 puta svakog drugog dana na dno malarične ognjice, a onda odmah ovo zaustavimo običnim kininima. Medicinska nauka do danas je mnogo uznapredovala i mnogo postigla ali o na treba još jednog pomagača da se odupre ovom zlu. Taj pomagač je sam narod. Zato treba odgajati pravilno našu omladinu u seksualnom pogledu u borbi protiv alkohola, protiv ekonomske i kulturne bede naroda, pa će se postići bolji rezultati i smanjiti zaraze sifilisom. Mi ćemo morati s vremenom uvideti, da je mnogo lakše, mnogo ugodnije i korisnije sprečavati bolest nego ju lečiti. Sa ovime je gosp. Dr. Kurajica završio svoje predavanje, te je pokazao nekoliko vernih slika, onih koji su oboleli od ove teške bolesti. (g)

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)
Priopćeno po retku D 10 — Oglasi poštarifi

SOBA, stan, lokal ili druge prazne prostorije najbrže ćete unajmiti preko malog oglasnika mjesne štampe. »Tribuna« će vam te oglase donijeti uz umjeren honorar. Male oglase za naš list prima administracija preko cijelog dana.

Za 30 dinara dobivate kod uprave Tribune Šibenik 10 kg. dobrog novinskog papira za omotavanje. 100

Sve najnovije zakonski propisane tiskanice kao:

Molba za smanjenje duga;
Kontrolna knjiga;
Zemljoradničko uvjerenje;
Obračuni;
Obligacije;
Opomene i molbe

mogu se nabaviti kod povlaštene tiskare
E. VITALIANI I SIN, SIBENIK

Hitler otvara izložbu

Pred kratko vreme otvorena je velika nemačka izložba izložba automobila. Sam Hitler ju je otvorio. Naša slika prikazuje Hitlera za vreme njegovog govora na otvorenju izložbe.

Roman „TRIBUNE“

JOSIP BODULIĆ:

Tako je sudbina htela....

(Nastavak 4)

Branimir je jedva dočekao početak nove školske godine. Išo je u prvi razred osnovne škole. Visok i stasit, lep i ugladen, čisto i dobro obučen otskakao je u krugu svojih „kolega“. No ipak se najvolio igrati sa svojim mladim bratom i bratučedom.

Kišna jesen svojom je monotonijom tištila i onako potištene duše. Svačije su misli bile negdje na dalekom frontu i lebdile nad životom i smrću svojih najmilijih. Gospoda Marija teškom je mukom dočekivala retka pisma svoga Luke koji joj se javljao sa galicijskog fronta. Svaki put kad bi dobila njegovo pismo zvala bi decu k sebi, sela ih na krilo i pričala što im otac piše. Tada bi piljila u njih i u njihovim licima gledala lik svoga ljubljenog Luke. Deca se radovala ovim momentima i radoznalo pitala kad će doći tata.

No igra bi ih zanela i oni bi ubrzo na tatu zaboravili. U svim bi tim igrama Branimir bio glavna osoba. On je izmišljao igre i zabavljao njima svoje mlade drugove. Celi dečji komšiluk priznao ga je kao najboljeg organizatora Ali je Branimir imao i ozbiljnijeg posla. Kao osnovnoškolac morao je primati hranu koja se delila omladini. Ovaj posao nesamo da mu nije bio prijatan, već i odvratan. Nije se radilo o stvarnoj pomoći u oskudici, već o propagandi koja se tendenciozno vodila preko te hrane.

Rat je već bio skoro likvidiran. Bar na bojnom polju. Kao okupatori došli su u Zadar Italijani. Od prijatelja postali su uskoro pravi okupatori. Jednog su dana došli i u škole. Njihov se jezik morao obligatno učiti dva sata sedmično. Predavao ga jedan mali, sićušni učitelj. Crnomanjast, smešnog izgleda, Nad njegovim malim likom dominirala je velika visoko češljana crno kovrčasta kosa. Izgledao je neki Australac. No njega se moglo još i trpiti. Decu je znao zabavljati i omamiti.

La lingua pura, „jezik pradedova“ morala su nova pokolenja da ponovo nauče. Istina, to je hrvatska škola koju su pohadala deca građana Srba i Hrvata, ali u njoj su se ušuljali došljaci. Bilo je tu i vojnika od kojih su deca najviše strahovala kad bi završila obuka razred po razred svrstan u „kolonu po jedan“ prolazio bi pored velikih košara i posuda za hranu koji su bili smešteni u vestibulu škole. Svak je dobivao svoju porciju. To su davale okupatorske vlasti koje su vodile računa da svaki dečak odnese hranu kući...

Bilo je to jednog proletnog dana. Deca su osetila podlu nameru ovog darivanja hrane. U mladim bićima buknuo je spontano revolt. Branimir je bio jedan od najstarijih i najozbiljnijih osnovaca. U njihovoj nameravanoj i organizovanoj demonstraciji imali su podrške i od gimnazijalaca.

Proletno sunce rastilo je svoje zlatne zrake po belom Zadru injegovoj okolini Ranije no drugih dana sva su deca bila na okupu pred školom. Velika nova obala bila je prazna. Pred njom uski Zadarski kanal posut sa nekoliko belih jedara. Izgled dece bio je naročito svečan. Prsa su im bila okićena hrvatskim kokordama. Učitelje koji su s njima simpatisali ova ih je manifestacija naročito obradovala. Vidili su u njima sebe.

Vlasti su o ovoj manifestaciji bile odmah obaveštene. Znale su da je ovo nacionalni Zadar dao oduška svom protestu prema okupatorima. Po završetku škole deca su korporativno odbila da prime uobičajen obrok. Kad je bila na to prisiljena uzela je i sasula hranu na ulici pred školom. Obuka je obustavljena škola zatvorena.

Narednog leta rodbina Branimira napustila je — kao i mnoge druge obitelji — Zadar i prešla u Splitu, u slobodnu Jugoslaviju.

(nastaviće se)

Direktor: HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa: Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Platilo i tuživo u Sibenik